

Sygn. akt VIII Gz 257/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Agnieszka Woźniak

SO Agnieszka Kądziołka

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika A. S.

o ogłoszenie upadłości obejmującą likwidację jej majątku

na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2016 r., sygn. akt XII GU 19/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Kądziołka

UZASADNIENIE

Dłużnik A. S. wniosła o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację jej majątku. Wskazała, że prowadzi działalność gospodarczą, której przedmiotem jest działalność obiektów służących poprawie kondycji fizycznej. Od 2014 r. nastąpiło pogorszenie się koniunktury, powstało wiele konkurencyjnych podmiotów. Ponadto wnioskodawczyni była poręczycielem weksli in blanco, wystawianych przez byłego męża w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Wobec niewypłacalności P. S. zostały wydane nakazy zapłaty, stanowiące podstawę do wszczęcia postępowań egzekucyjnych, skutkujących zajęciami ruchomości i nieruchomości. Wnioskodawczyni stała się współdłużnikiem zobowiązań finansowych znacznej wysokości. Zajęcia komornicze rachunków bankowych spowodowały zaprzestanie przez A. S. terminowych spłat zobowiązań, w tym kredytów zabezpieczonych hipoteką oraz należności publicznoprawnych.

Na dzień złożenia przedmiotowego wniosku dłużnik posiadała niespłacone i wymagalne zobowiązania wobec 15 wierzycieli na łączną kwotę 2.767.522,68 zł (bez odsetek). Wniosek o upadłość złożył też jej były mąż P. S. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) przy ul. (...) w P., który jest współdłużnikiem co do części zobowiązań dłużnika.

Zaskarżonym postanowieniem (sygn. akt XII GU 19/16) Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie oddalił wniosek.

Sąd Rejonowy ustalił, że A. S. od dnia 1.08.2009 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą B. (...) A. S., adres: ul. (...) B. I 17, P.. Zasadniczym przedmiotem działalności gospodarczej dłużniczki jest prowadzenie obiektów służących poprawie kondycji fizycznej.

Dłużniczka zatrudnia dwóch pracowników. W drugiej połowie 2014 r. A. S. zaprzestała spłaty swoich wymagalnych zobowiązań. W dniu 16 października 2015 r. rozwiązaniu przez rozwód uległo jej małżeństwo z P. S., z którym od dnia 27 lutego 2013 r. pozostawała w rozdzielności majątkowej. Aktualnie A. S. nie spłaca swoich zobowiązań, prowadzi działalność gospodarczą, z której uzyskuje dochody w wysokości ok. 2.000 zł, osiąga także przychód w wysokości ok. 600 netto zł z tytułu umowy najmu lokali w nieruchomości przy ul. (...) I 17. A. S. posiada dwójkę niepełnoletnich dzieci, które utrzymuje. Były mąż, pomimo wyroku sądowego, nie płaci przyznanych na nie rent alimentacyjnych po 800 zł na każde dziecko. Obecnie jest stanu wolnego.

A. S. w związku z prowadzoną działalnością, ale także w ramach poręczenia weksli in blanco, wystawionych przez jej byłego męża, stała się dłużnikiem i współdłużnikiem wielu zobowiązań, które pozostały niespłacone do chwili obecnej. Obecnie posiada ona niesporne, wymagalne zobowiązania wobec 11 wierzycieli (w porządku alfabetycznym): 1. Bank (...) S.A. w G. - w kwocie 206.189,73 zł wraz z odsetkami, 2. (...) Bank (...) S.A. w W. - w kwocie 1.082.327,61 zł wraz z odsetkami, 3. (...) S.A. we W. - w kwocie 11.852,65 zł wraz z odsetkami,

4. Gminy P.: a. w łącznej kwocie 2.790 zł wraz z odsetkami, b. w kwocie 6.311,85 zł wraz z odsetkami, 5. Prokura (...) we W. - w kwocie 882.085,65 zł wraz z odsetkami, 6. (...) sp. z o.o. w S. - w kwocie 40.881,60 zł wraz z odsetkami, 7. Skarb Państwa - Naczelnik I US w S.: a. w kwocie 118 zł wraz z odsetkami, b. w kwocie 3.072 zł wraz z odsetkami, c. w kwocie 10.783,80 zł wraz z odsetkami, 8. (...) S.A. w W. - w kwocie 4.906,27 zł wraz z odsetkami, 9. (...) Wierzytelności Detaliczne (...) w W. - w kwocie 160.557,54 zł wraz z odsetkami, 10. (...) sp. z o.o. we W. - w kwocie 273.824,42 zł wraz z odsetkami, 11. (...) Oddział w S. - w kwocie 83.285,52 zł wraz z odsetkami. Gros tych zobowiązań pochodzi z 2013 r. Część z wierzycieli dłużniczki wystąpiło przeciwko niej na drogę postępowania sądowego, uzyskując stosowne tytuły wykonawcze. Przeciwko dłużnikowi toczyły się i toczą postępowania egzekucyjne.

Na dzień 31 października 2015 r. bilansowa kwota wymagalnych oraz niespornych zobowiązań A. S. z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń wynosiła 92.500 zł, pozostałe zadłużenie - ponad 1.000.000 zł. W okresie ponad 6 miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, A. S. spłaciła jedynie wierzytelność na rzecz Skarbu Państwa - Naczelnika I US w kwocie 640 zł miesięcznie oraz na rzecz (...)A. w kwocie 2.000 zł. W 2015 r. z prowadzonej działalności gospodarczej A. S. osiągnęła przychód w wysokości 79.412,82 zł, a należności ze stosunku pracy jako nauczyciela wychowawcy w świetlicy - 23.066,06 zł.

Majątek A. S. stanowią obecnie: udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej się przy ul. (...). B. I 17 w P. wraz z prawem własności budynku usytuowanego na tej nieruchomości, (wartości szacunkowa nieruchomości wynosi ok. 1.894.000 zł, jednakże nieruchomość nie została zbyta w toku pierwszej licytacji komorniczej), udział w wysokości 1/2 części we współwłasności nieruchomości przy ul. (...) w P. o wartości szacunkowej ok. 1.000.000 zł (nieruchomość zbyta w drodze postępowania egzekucyjnego za kwotę 501.000 zł, postanowienie w przedmiocie przybicia nieprawomocne), ruchomości w postaci mebli i wyposażenia mieszkania o wartości szacunkowej 17.000 zł, środki finansowe w wysokości 5.500 zł, dochody w wysokości ok. 2.000 zł miesięcznie iż czynszu za najem, dwóch pomieszczeń w kwocie ok. 600 zł netto miesięcznie.

Na pierwszej ze wskazanych nieruchomości ustanowiono zabezpieczenia rzeczowe w postaci: hipoteki umownej kaucyjnej do kwoty 2.025.000 zł na rzecz (...) Bank (...) S.A. w S., dwóch hipotek przymusowych w wysokości odpowiednio 468.216,84 zł na rzecz (...) sp. z o.o. we W. oraz 1.227.450,39 zł na rzecz Skarbu Państwa - Naczelnika I US w S.. Na nieruchomości położonej przy ul. (...) w P. ustanowiono zabezpieczenia rzeczowe w postaci hipoteki umownej zwykłej w wysokości 827.368,11 zł oraz kaucyjnej do kwoty 579.157,68 zł na rzecz Prokura (...) we W..

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał powyższy wniosek za niezasadny, co skutkowało jego oddaleniem z uwagi na zaistnienie przesłanki negatywnej ogłoszenia upadłości dłużnika, wskazanej w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (dalej p.u.n.). Sąd Rejonowy ocenił przy tym, że wnioskodawca spełnia pozytywne przesłanki do ogłoszenia jej upadłości określone w art. 10 i art. 11 p.u.n.

Sąd Rejonowy wskazał, że w skład majątku dłużniczki wchodzi głównie: udział w wysokości 1/2 w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej się przy ul. (...). B. I 17 w P. wraz z prawem własności budynku usytuowanego na tej nieruchomości (nieruchomość o wartości rynkowej 1.894.000 zł ustalonej w toczącym się postępowaniu egzekucyjnym, choć nie zbytej po tej cenie przy pierwszej próbie sprzedaży) oraz udział w wysokości 1/2 części we współwłasności nieruchomości przy ul. (...) w P. o wartości szacunkowej ok. 1.000.000 zł (zbytej w drodze postępowania egzekucyjnego za kwotę 501.000 zł, jednakże postanowienie w przedmiocie przybicia jest nieprawomocne), które są zabezpieczone rzeczowo, a wartość zabezpieczeń znacznie przewyższa wartości tych nieruchomości. Ogólna wysokość zabezpieczonych wierzytelności wraz z odsetkami również przekraczających wartość tych nieruchomości.

W ocenie Sądu Rejonowego, brak jest podstaw do uznania, że po sprzedaży majątku zabezpieczonego i zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych, pozostaną środki, które zasilą fundusze masy upadłości i wystarczą na zaspokojenie kosztów postępowania. Takiej gwarancji nie daje także fakt posiadania przez dłużnika innych składników majątkowych, na których nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń rzeczowych, mianowicie ruchomości wycenionych przez niego na 17.000 zł, dochodów w kwocie 2.000 zł i czynszu w kwocie ok. 600 zł netto i oszczędności w kwocie ok. 5.500 zł.

Sąd Rejonowy podkreślił, że gdyby nawet przyjąć, iż ze sprzedaży ruchomości dłużnika w postaci mebli, żyrandoli udałoby się uzyskać zakładaną kwotę 17.000 zł (co wydaje się trudne biorąc pod uwagę ceny sprzedaży ruchomości w innych postępowaniach upadłościowych, gdzie zwykle są one sprzedawane po znacznie obniżonych cenach), to i tak wartość majątku wolnego od zabezpieczeń rzeczowych o wartości ok. 22.500 zł (17.000 zł uzyskanych ze sprzedaży ruchomości oraz 5.500 zł środków finansowych) nie wystarczyłoby na zaspokojenie przewidywanych kosztów postępowania. Sytuacji tej nie zmieniłyby również podlegające zajęciu dochody dłużniczki osiągalne ewentualnie w toku postępowania, gdyż uwzględniając aktualny ich poziom wpływy do masy upadłości z tego tytułu nie przekraczałyby kwoty od ok. 1.200 do 1.800 zł miesięcznie i to do czasu wynajmowania pomieszczeń do czasu zbycia nieruchomości upadłej. Wpływy te jednak nie równoważyły miesięcznych stałych kosztów prowadzenia postępowania typu wynagrodzenie za usługi księgowe, podatki, wynajem biura syndyka, koszty administrowania i utrzymania nieruchomości wchodzących skład masy, itp.

Sąd Rejonowy analizując wysokość kosztów postępowania upadłościowego, przyjął, że przewidywany czas postępowania wyniesie ok. 18 miesięcy. W krótszym okresie nie jest możliwe zakończenie jakiegokolwiek choćby najprostszego postępowania upadłościowego, w skład którego m.in. wchodzi nieruchomości, co wynika z mnogości czynności, które należy podjąć (począwszy od czynności związanych ze spisem inwentarza, oszacowaniem, dokonaniem wymaganych obwieszczeń, ogłoszeń oraz zawiadomień, a następnie czynności, związanych ze sporządzeniem listy wierzytelności, w tym rozpoznawaniem sprzeciwów i obwieszczeniem o sporządzeniu listy, a także podziale funduszu masy, skończywszy na czynnościach zmierzających do zakończenia lub umorzenia postępowania).

Sąd Rejonowy informacyjnie wskazał, że w toku postępowania zaszłyby konieczność poniesienia następujących kosztów: - kosztów ogłoszeń - ogłoszenia prasowego i w Monitorze Sądowym i Gospodarczym o ogłoszeniu upadłości (art. 53 ust 1 p.u.n.), obwieszczenia prasowego i ogłoszenia w (...) o sporządzeniu listy wierzytelności (art. 256 ust. 1 i art. 221 ust. 1), obwieszczenia prasowego i ogłoszenia w (...) o sporządzeniu planu podziału (art. 349 ust. 1 i 221 ust. 1), obwieszczenia prasowego i ogłoszenia w (...) o ukończeniu postępowania (art. 362 i 368 ust. 3) – koszty te należy szacować na kwotę około 4.000 zł; - wynagrodzenia syndyka masy upadłości – w niniejszym postępowaniu byłoby ono zależne od przewidywanego znacznego nakładu pracy syndyka (sporządzenie listy wierzytelności obejmującej ponad 11 wierzycieli, konieczność sporządzenia oddzielnych planów podziału, sprzedaży udziału w nieruchomościach itp.), nadto od wielkości majątku upadłego - mając na uwadze dotychczasowe doświadczenie wynagrodzenie te wyniosłoby ok. 35.000 zł, do kwoty tej należy doliczyć 23 % podatku VAT; - kosztów sporządzenia sprawozdania finansowego na dzień poprzedzający ogłoszenia upadłości - w wysokości ok. 1.500 zł (mając na uwadze charakter prowadzonej działalności gospodarczej, ilość podmiotów zobowiązanych, itp.); - kosztów wycen ruchomości oraz udziału w nieruchomościach – ok. 3.500 zł; - kosztów obsługi księgowej syndyka masy upadłości (w toku postępowania upadłościowego niezbędne jest bowiem korzystanie z usług księgowych

choćby dla rozliczenia księgowego wierzytelności) - koszty te, z uwagi na ilość wierzytelności, wyniosłyby ponad 400 zł miesięcznie. Przy przyjęciu, że niniejsze postępowanie, którego czas limitowany jest m.in. czynnościami zmierzającymi do sprzedaży nieruchomości i ruchomości, potrwałoby ok. 18 miesięcy, koszty te - przy przyjęciu najkorzystniejszej opcji rozliczeniowej - wyniosłyby ok. 7.200 zł; - kosztów zawiadomień (ponad 11 wierzycieli, komorników, urzędów) i korespondencji - ok. 600 zł; - kosztów zakupu artykułów biurowych (w tym papier, koperty, toner do drukarki itp.) - ok. 500 zł; - kosztów wynajmu pomieszczenia biurowego wraz z pomieszczeniem do przechowywania dokumentacji upadłego - koszty te należy szacować na ok. 200 zł/m-c co daje kwotę 3.600 zł w zakładanym okresie trwania postępowania; - kosztów archiwizacji dokumentacji, gromadzonej przez dłużnika od 2009 r., w tym także jej przechowywanie oraz porządkowanie - min. 1.500 zł; - kosztów ogłoszeń prasowych i internetowych o zamiarze sprzedaży nieruchomości upadłego, co najmniej 2.000 zł; - kosztów bankowych (koszty prowadzenia rachunków, przelewów itp.) - ok. 360 zł; - wydatki syndyka (w tym koszty rozmów telefonicznych, przejazdu samochodem do sądów, urzędów, instytucji, księgowej itp.) - ok. 1.800 zł.

Wymienione koszty wynoszą więc łącznie ok. 61.560 zł, przy czym należy przyjąć, iż w toku postępowania znajdzie konieczność poniesienia też innych, nie wymienionych powyżej kosztów np. koszty zabezpieczenia majątku dłużnika (ok. 1.000 zł miesięcznie), podatków, opłaty za użytkowanie wieczyste, transportu dokumentacji dłużnika do archiwum. Powyższe wyraźnie obrazuje, iż wskazane kwoty kosztów przewyższają znacznie wartość majątku dłużnika, niezabezpieczonego rzeczowo. Stwierdzić zatem należy, iż wolny od obciążeń rzeczowych majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Dłużniczka zaskarżyła powyższe postanowienie w całości wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji ze wskazaniem, że weryfikacji wymaga wysokość przewidywanych kosztów postępowania upadłościowego z uwzględnieniem niewielkiej liczby wierzycieli i sposobu prowadzenia uproszczonej księgowości wnioskodawczyni i niewielkiego nakładu pracy syndyka. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający w przyjęciu przez Sąd I instancji, że środki pozostałe w majątku wnioskodawczyni po sprzedaży majątku zabezpieczonego i zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych nie wystarczą na zaspokojenie kosztów postępowania, podczas gdy stan majątku dłużnika jest wystarczający do zasilenia masy upadłości i wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania;
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że wartość majątku wolnego od zajęć stanowi kwota 22.500 zł, która nie jest wystarczająca dla pokrycia kosztów postępowania i zaniechanie doliczenia do tego kwoty dochodu w wysokości 1.800 zł, tj. 54.900 zł w skali 18 miesięcy postępowania;
3. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że [zapis oryginalny]
4. naruszenie art. 345 ust. 1 p.u.n. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, że wysokość środków majątku dłużnika pozostałych po sprzedaży majątku zabezpieczonego i zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych powinna być wyższa niż wysokość całkowitych szacunkowych kosztów postępowania, podczas gdy koszty przewidywane i poniesione na likwidację obciążonych rzeczono nieruchomości zostaną w istocie, w myśl przepisu art. 345 p.u.n. rozłożone pomiędzy wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo.

Dłużniczka wniosła nadto o przeprowadzenie dowodu z dokumentów, które nie istniały wcześniej, tj. postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 21 maja 2015 r. oraz postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 2 marca 2016 r. w celu ustalenia stanu postępowania egzekucyjnego i zbycia jednej nieruchomości dłużnika.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie, tj. ocenił sytuację majątkową dłużniczki pod kątem zdolności do pokrycia z jej majątku kosztów postępowania, po sprzedaży nieruchomości i zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych. Dodatkowe ustalenia dokonane przez Sąd odwoławczy wynikają z faktu, że skarżąca przedłożyła i wniosła o przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci dwóch orzeczeń, w tym tutejszego Sądu Okręgowego.

Z przedłożonych przez skarżącą dokumentów wynika, że postanowieniem Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 21 maja 2015 r. o udzieleniu przybicia prawa własności nieruchomości opisanej w księdze wieczystej o nr (...), będącego przedmiotem licytacji w dniu 21 maja 2015 r. na rzecz M. B. zamieszkałego w P. za cenę 501.000 zł, uprawomocniło się w dniu 2 marca 2016 r., albowiem w tym dniu Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił zażalenia dłużników A. S. i P. S..

Zarzuty sformułowane przez skarżącą dotyczyły błędnych w jej ocenie ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, które doprowadziły ten Sąd do wniosku, że majątek dłużnika nie wystarczy na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego oraz naruszenie art. 345 p.u.n.

W pierwszej kolejności należy poczynić uwagę natury ogólnej. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych polega na wadliwych ustaleniach stanu faktycznego w porównaniu do przeprowadzonych dowodów. Chodzi zatem o sytuację, gdy ustalenie sądu w zakresie stanu faktycznego jest nie do pogodzenia z przeprowadzonymi dowodami. W ocenie skarżącej błędne ustalenia miałyby polegać na tym, że zdaniem Sądu Rejonowego środki uzyskane ze sprzedaży majątku dłużnika nie wystarczą na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Tymczasem w niniejszej sprawie ocena wysokości kosztów postępowania upadłościowego nie stanowiła ustaleń faktycznych. Ustalenia faktyczne dotyczyły m.in. składu i wartości majątku dłużnika, w tym jego bieżących dochodów oraz wysokości jego zadłużenia. Natomiast zarzut podniesiony przez skarżącą dotyczy nie tyle ustaleń faktycznych, co naruszenia art. 13 ust. 2 p.u.n. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że w istniejącym stanie faktycznym zaszyły podstawy do przyjęcia, że istnieją negatywne przesłanki do ogłoszenia upadłości wskazane w normie prawnej zawartej w tym przepisie.

Sąd Rejonowy bazował przy tym na dokumentach przedłożonych przez dłużnika, sporządzonych przez Tymczasowego nadzorcę sądowego oraz przesłuchania A. S.. W świetle tych dowodów nie sposób dopatrzeć się naruszenia przez Sąd Rejonowy zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.).

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował normę przepisu art. 13 ust. 2 prawa upadłościowego i naprawczego. Zgodnie z tym przepisem sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości w razie stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania. Przepis ten dotyczy sytuacji, gdy majątek dłużnika, który nie jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym lub zastawem skarbowym, nie wystarczy na zaspokojenie kosztów postępowania. W takim wypadku sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości. Rozwiązanie to wiąże się z tym, iż w postępowaniu upadłościowym wierzyciele zabezpieczeni rzeczowo zaspokajani są z przedmiotów obciążonych (por. art. 336, 345, 346 p.u.n.). Dlatego też niecelowe jest prowadzenie postępowania upadłościowego, skoro majątek niezabezpieczony nie wystarczy na zaspokojenie kosztów postępowania, bowiem wierzyciele zabezpieczeni rzeczowo mogą się zaspokajać z przedmiotów zabezpieczonych w drodze egzekucji singularnej.

Przypomnieć należy, że celem postępowania upadłościowego jest maksymalne zaspokojenie wierzycieli. Jego osiągnięcie możliwe jest tylko w tych sytuacjach, w których wielkość majątku dłużnika pozwala nie tylko zaspokoić koszty postępowania, ale również, chociażby w minimalnym stopniu, doprowadzić do spłaty wierzycieli. Cel ten nie zostanie natomiast osiągnięty, gdy wysokość przewidywanych kosztów postępowania upadłościowego przewyższy wartość majątku dłużnika. W przypadku takim majątek dłużnika byłby w całości obrócony wyłącznie na koszty prowadzenia masy upadłości, a to mija się z właściwym celem upadłości, jakim jest zaspokojenie wierzycieli. Stąd zresztą, oprócz regulacji zawartych w art. 13 ust. 1 i 2 p.u.n., w ustawie znajduje się regulacja art. 361 p.u.n. pozwalająca

na umorzenie postępowania upadłościowego, jeżeli w jego toku okaże się, że majątek masy upadłości jest zbyt mały by doprowadzić do zaspokojenia wierzycieli, a więc w tożsamej sytuacji.

W niniejszej sprawie w skład majątku wnioskodawcy wchodzi obecnie udział do 1/2 części wprawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) I 17 i prawie własności budynku usytuowanego na tej nieruchomości o szacunkowej wartości 1.894.000 zł, ruchomości o wartości 17.000 zł, środki finansowe w kwocie 5.500 zł. Wnioskodawca osiąga dochody w łącznej kwocie 2.600 zł. Wyżej wymieniona nieruchomość jest obciążona hipotekami na rzecz trzech wierzycieli. Łączna wartość obciążeń wpisanych w dziale IV księgi wieczystej wynosi 3.720.667,32 zł a więc ponad dwukrotnie przekracza jej wartość. Nawet przy przyjęciu, że wpisane hipoteki zabezpieczają wierzytelności w niższych - wskazanych przez dłużnika we wniosku i zażaleniu kwotach, to i tak ich suma (2.064.447,33 zł) przekracza wartość tej nieruchomości o 170.476,33 zł. Suma tych wierzytelności jest obecnie prawdopodobnie wyższa, gdyż nadal naliczane są odsetki od nieterminowo uregulowanych zobowiązań. Mając natomiast na uwadze treść art. 345 ust. 1 p.u.n. koszty niniejszego postępowania zmniejszyłyby kwotę tego zaspokojenia maksymalnie o 10% wartości tej nieruchomości. Istnieje więc ryzyko, że postępowanie upadłościowe doprowadziłoby więc, do niższego zaspokojenia wierzycieli, których wierzytelności zostały zaspokojone hipotekami.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca wskazywała, że nie jest wykluczone, iż syndyk będzie w stanie uzyskać wyższą kwotę ze sprzedaży nieruchomości, niż gdyby sprzedaż ta została dokonana w postępowaniu egzekucyjnym. Z uzasadnienia zażalenia wynika wręcz, że kwota ta teoretycznie może być wyższa niż kwota dokonanej wyceny. Stwierdzenia te nie zostały jednak poparte żadnym materiałem dowodowym, opierają się one na oczekiwaniach dłużnika co do sposobu działania i możliwości syndyka. Argumenty podane przez dłużnika, mające charakter życzeniowy, nie pozwalają jednak poczynić takich założeń. Należy bowiem pamiętać, że sprzedaż składnika majątku, czy to w postępowaniu egzekucyjnym, czy w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku dłużnika jest dokonywana pod przymusem, który określa się jako tzw. sprzedaż wymuszona. Wymuszona sprzedaż to zgodnie z Powszechnymi Krajowymi Z. Wyceny, Krajowy Standard Wyceny Podstawowy Nr 2 to „kwota pieniężna, którą można otrzymać z tytułu sprzedaży nieruchomości w okolicznościach, w których sprzedający znajduje się pod presją konieczności sprzedaży”. Bez wątplenia taką sprzedaż stanowi likwidacja majątku w postępowaniu upadłościowym. Z zasad doświadczenia życiowego i wiedzy Sądu odwoławczego, rozpoznającego środki zaskarżenia w postępowaniach po ogłoszeniu upadłości obejmującym likwidację majątku dłużnika, składniki majątku sprzedawane są zazwyczaj po cenach niższych niż ceny oszacowania. Nie sposób więc podzielić zapatrywania skarżącej, że w niniejszej sprawie będzie inaczej i jej wierzyciele, którzy uzyskali zaspokojenie na należących do niej prawach użytkowania wieczystego i własności uzyskają wyższe zaspokojenie.

Pozostałe składniki majątku dłużnika to ruchomości i środki zgromadzone na rachunku bankowym w łącznej kwocie 22.500 zł. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy wynika, że ruchomości stanowią meble. Wartość tych ruchomości z upływem czasu, wskutek ich użytkowania przez dłużnika, ulega jednak systematycznemu spadkowi. Sprzedaż tych składników majątku również nastąpi w warunkach sprzedaży wymuszonej, należy więc oczekiwać, że uzyskane z tej sprzedaży środki będą niższe niż wartości wskazane przez dłużnika (k. 61 akt).

Z sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości opisanej w księdze wieczystej nr (...) zostaną w pierwszej kolejności zaspokojeni wierzyciele, których wierzytelności zostały zabezpieczone hipoteką (art. 1025 § 1 pkt 1-10 k.p.c. w zw. z art. 1036 k.p.c.). Jedynym wierzycielem, którego wierzytelności zostały zabezpieczone na tej nieruchomości hipoteką przymusową jest Prokura Niestandaryzowany Fundusz Inwestycyjny Zamknięty we W.. Według dłużniczki wierzytelność tego podmiotu wynosi 882.085,65 zł. Skoro nieruchomość została zbytą za kwotę 501.000 zł, to trudno założyć, że do masy upadłości wpłynął z tego tytułu jakiegokolwiek środki, które pozwolą na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Skarżąca stwierdziła, że Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę, że w toku postępowania upadłościowego, którego czas trwania został szacunkowo określony na co najmniej 18 miesięcy, uzyskiwać będzie miesięczny dochód w kwocie 1.800 zł, co w skali całego postępowania pozwoli uzyskać dodatkowo 32.400 zł. Odnosząc się do tych twierdzeń stwierdzić należy, że po pierwsze, kwota ta nie stanowi majątku dłużnika w rozumieniu art. 13 ust. 2 p.u.n., ponieważ do niego

nie weszła, a wskazana wysokość opiera się na założeniu dłużnika, że co najmniej utrzymany zostanie dotychczasowy poziom jego przychodów, co zdaje kłócić się z jego twierdzeniami zawartymi we wniosku o dużej konkurencji na rynku usług zmierzających do poprawy kondycji fizycznej ludności. Po drugie, skoro głównym składnikiem majątku dłużnika jest nieruchomości, to celem syndyka będzie jej sprzedaż. Dopiero po sprzedaży nieruchomości możliwe będzie sporządzenie planu podziału. Nie jest wykluczone, że wierzyciele będą skarżyć plan podziału, co może wydłużyć postępowanie. Natomiast po sprzedaży nieruchomości, w której dłużnik prowadzi działalność gospodarczą i z której osiąga dochód, jego źródło ulegnie wyczerpaniu. Tymczasem do zakończenia procedury likwidacji pozostałych składników majątku oraz sporządzenia planów podziału generowane będą dalsze koszty postępowania. Nie sposób więc przyjąć, że do masy upadłości weszłaby kwota wskazana przez powódkę. Zresztą nawet gdyby przyjąć, że dłużnik ma rację, to i tak wskazana przez nią kwota oraz pozostałe składniki majątku (poza nieruchomościami) nie przekraczają kosztów postępowania określonych szacunkowo na kwotę 61.560 zł.

Nie sposób również podzielić argumentów dłużniczki co do rzeczywistych kosztów postępowania po ogłoszeniu upadłości. Zgodnie z treścią art. 230 ust. 1 p.u.n. do kosztów postępowania upadłościowego zalicza się opłaty sądowe oraz wydatki niezbędne do osiągnięcia celu postępowania. Ustęp drugi tego artykułu stanowi natomiast, że do wydatków, o których mowa w ust. 1, należą w szczególności: wynagrodzenie i wydatki syndyka, nadzorcę sądowego i zarządcy oraz ich zastępców, wynagrodzenie i wydatki członków rady wierzycieli, wydatki związane ze zwołaniem wierzycieli, koszty doręczeń, obwieszczeń i ogłoszeń, przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości podatki i inne daniny publiczne, wydatki związane z zarządzeniem masy upadłości, w tym przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości należności ze stosunku pracy oraz należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, wydatki związane z likwidacją masy upadłości, chociażby do likwidacji doszło na podstawie układu. Zgodnie z art. 231 ust.1 p.u.n. koszty postępowania upadłościowego pokrywane są z masy upadłości.

Prawidłowo Sąd Rejonowy wskazał, że koszty postępowania pokrywa się w całości z masy upadłości i wymienił przykładowe koszty. Ocenił równocześnie, że w przybliżeniu wyniosą one 61.560 zł, przy wartości pozostałego majątku dłużnika w rozumieniu art. 13 ust. 2 p.u.n. w kwocie 22.500 zł. Należy podkreślić, że skarżąca nie kwestionowała wartości masy upadłości. Również z analizy materiału zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że podana przez tymczasowego nadzorcę sądowego wartość majątku, uznać należy za uzasadnioną.

Wyjaśnić należy, że nawet gdyby założone przez Sąd Rejonowy koszty postępowania upadłościowego okazały się w rzeczywistości niższe niż kwota 61.560 zł, to i tak przekroczą one wartość majątku. Do niezbędnych i podstawowych kosztów, które zostałyby pokryte z masy upadłości w każdym postępowaniu należą bowiem koszty ogłoszeń w prasie (zarówno o ogłoszeniu upadłości, jak i o sporządzeniu list wierzycieli - w niniejszej sprawie sporządzone zostałyby co najmniej dwie listy), opłaty pocztowe i bankowe, przy czym wysokość tych pierwszych zależy od ilości znanych wierzycieli (tu: 11) co oznacza, że nie zamknie się w kwocie kilkudziesięciu złotych, do tego dochodzi koszt przygotowania tej korespondencji, który to nakład pracy będzie miał wpływ na wynagrodzenie syndyka. W niniejszej sprawie w skład masy upadłości wchodzi nieruchomości, obowiązkowe będzie dokonanie ich wyceny, która będzie musiała zostać sporządzona przez zawodowego rzeczoznawcę. W przypadku ogłoszenia upadłości konieczne będzie zatrudnienie księgowego, który sporządzi co najmniej dwa sprawozdania finansowe (bilanse), jeden na dzień ogłoszenia upadłości, a drugi na zakończenie postępowania. Syndyk zmuszony byłby zabezpieczyć składniki masy upadłości - nieruchomości, a więc ponieść koszt ich przechowywania. Z uwagi na obowiązki publicznoprawne skarżący musiał prowadzić dokumentację finansową, a więc konieczne będzie poniesienie kosztów jej archiwizacji, której cena zależy od metra dokumentów. Archiwizacja będzie poprzedzona koniecznością zaznajomienia się z ich treścią, co będzie prawdopodobnie wymagało także zatrudnienia księgowej. Dodatkowo masę upadłości obciążąby zwroty wydatków syndyka związanych z przejazdami, wynajmem biura, kosztami połączeń telefonicznych oraz wynagrodzenie syndyka, które nawet przy stosunkowo niewielkiej i łatwo zbywalnej masie upadłości zamyka się zazwyczaj w kwocie kilkunastu tysięcy złotych, co jest znane Sądowi z urzędu, z analizy podobnych spraw. Kolejne koszty postępowania związane będą ze sprzedażą nieruchomości. W pierwszej kolejności syndyk będzie zmuszony do dokonania jej wyceny, co pociągnie za sobą kolejne koszty. Konieczne będzie przygotowanie dokumentów zmierzających do zbycia nieruchomości, a więc regulaminu przetargu, ogłoszenia w prasie, co również wygeneruje

kolejne koszty. Wprawdzie na obecnym etapie postępowania kosztów tych nie sposób precyzyjnie ustalić, wiele bowiem stawek, zwłaszcza wynagrodzeń rzeczoznawców, księgowych, archiwizacji funkcjonują na rynku i do syndyka należałoby wybór podmiotu, który wykona zlecone prace, niemniej jednak w ocenie Sądu Okręgowego koszty te na pewno przekraczają kwotę 22.500 zł, na którą został wyceniony pozostały - nie obejmujący prawa użytkowania wieczystego i nieruchomości - majątek dłużniczki. Nawet jeżeli z jego sprzedaży udałoby się uzyskać wyższą wartość, to mając na uwadze cel postępowania upadłościowego, jakim jest maksymalne zaspokojenie wierzycieli, to po pokryciu kosztów postępowania upadłościowego nie udałoby się uzyskać kwoty pozwalającej na dokonanie zabezpieczenia w rozsądnej (a nie symbolicznej wysokości), tym samym odpada podstawowy cel tego postępowania. Powyższego nie zmienia również fakt, że obecnie po uprawomocnieniu się przybicia prawa własności nieruchomości opisanej w księdze wieczystej nr (...) koszty postępowania po ogłoszeniu upadłości mogły by być niższe o kilka tysięcy złotych z uwagi na to, że opisany składnik majątku nie wejdzie do masy upadłości.

Zgodnie z art. 345 ust. 1 p.u.n jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzycielności zabezpieczone hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym i hipoteką morską, a także wygasające według przepisów ustawy prawa oraz skutki ujawnienia praw i roszczeń osobistych ciążące na nieruchomości, użytkowaniu wieczystym, spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu lub statku morskim wpisanym do rejestru okrętowego, podlegają zaspokojeniu z sumy uzyskanej z likwidacji obciążonego przedmiotu, pomniejszonej o koszty likwidacji tego przedmiotu oraz inne koszty postępowania upadłościowego w wysokości nieprzekraczającej dziesiątej części sumy uzyskanej z likwidacji, nie więcej jednak niż o taką część kosztów postępowania upadłościowego, która wynika ze stosunku wartości obciążonego przedmiotu do wartości całej masy upadłości. Powyższego przepis określa przede wszystkim sposób podziału sumy uzyskanej ze zbycia przedmiotu zabezpieczonego. Wprowadza on dwustopniowe ograniczenie wysokości kosztów postępowania upadłościowego, w których pokryciu uczestniczą wierzyciele posiadający wierzycielności zabezpieczone rzeczowo. Pierwszym ograniczeniem jest ograniczenie kwoty, która może być odjęta na pokrycie kosztów postępowania do 10% sumy uzyskanej ze sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia. Drugim ograniczeniem jest proporcja udziału wartości przedmiotu zabezpieczenia do wartości całej masy upadłości. Norm prawnych zawartych w tym przepisie nie sposób odnosić do regulacji zawartej w art. 13 ust. 2 p.u.n. w ten sposób, że koszty postępowania należy pomniejszyć o kwoty wskazane w art. 345 ust. 1 p.u.in. i dopiero wówczas badać, czy pozostałe składniki majątku wystarczą na pokrycie kosztów postępowania. Powyższe prowadziłoby bowiem do wypaczenia sensu tej regulacji, zwłaszcza w kontekście wyrażonego w art. 2 ust. 1 p.u.n. celu postępowania upadłościowego. W niniejszej sprawie prowadziłby to do sytuacji, w której to wierzyciele zaspokojeni rzeczowo „ponosiliby” ciężar postępowania upadłościowego z uwagi na proporcję wartości pozostałych nieobciążonych składników majątku, do wartości składników obciążonych. Norma prawna zawarta w art. 345 ust. 1 p.u.n. jest niejako „wtórną” do art. 13 ust. 2 p.u.n. określa bowiem sposób pokrywania kosztów postępowania po ogłoszeniu upadłości, a więc wówczas, gdy nie zaistniały negatywne przesłanki do jej ogłoszenia.

Z tych też względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i w zw. 35 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, oddalił zażalenie dłużniczki jako bezzasadne.

SSO Agnieszka Woźniak SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Kądziołka